

תת שמע

By special order to friends of TASHMA www.tashma.net

פרפראות הרב משה קליין

"ויצא יעקב מבאר שבע"

ימגיד שיציאת צדיק עושה רושם, יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה' (רשיי). המפרשים שואלים מדוע נאמר 'ויצא' ולא 'יילך'? מסבירים, שלפני שיעקב הגיע לחרן, יולך חרנה הלך ללמוד בשיבת ישם ועבר משך יד שנים.

"ויצא יעקב" אם נוציא את "יעקב" (גיס-182) מ-"באר שבע" (גיס-575), נקבל-393. נוסף 4 (הכולל של יעקב) סה"כ-397. פנה הודה זיוה הדרה הם - 397.

"ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש"

ותמוה שהרי ברור שלחם אוכלים ובגד לובשים איך לשם מה הפירוט? יהכלי יקר! מסביר שיעקב ביקש מהקביה שישמרהו מן החטא של עושר המעוור את עיני בעליו ולכן ביקש שימנעו מזבזבז ומפנינים אלא ייתן לו רק 'לחם ובגד' רק כדי צרכו וינצל מן החטא, עכ"ל. לחם בגד (גיס-87) כמניין פז (87) והוא אשר ביקש יעקב 'לחם ובגד' הם עבורו יקרים מ-פז.

"ויקח מאבני המקום"

יהתילו מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק ראשו וזאת אומרת עלי יניח סיד עשאו הקביה אבן אחת' (רשיי). "והאבן הזאת...מצבה" (גיס-614) כמניין תריג ועוד אחת, האבנים שהפכו לאחת. נדר יעקב נדר על המקום בו שוכב, לקיים תריג מצוות. המצבה של האדם היא תריג המצוות של חייו, זוהי ה' לי לאלוקים.

פרשה מפורשת הרב דוד שרעבי

הבנות של ארץ כנען אינן טובות, אי אפשר לבנות אתם משפחה כשרה, הילדים שיוולדו יהיו ילדים פחותים בלי נשמה קדושה, זה מה שאמר יצחק ליעקב בסוף הפרשה הקודמת, וכך כתוב: ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו ויצוהו ויאמר לו לא תקח אשה מבנות כנען, קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמן וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי אמן, ואל שדי יברך אתך ויפרך וירבך והיית לקהל עמים, ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך לרשתך את ארץ מגריך אשר נתן אלהים לאברהם, וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו.

רואים שיצחק אומר ליעקב שאם תקח אשה משם אז יחולו עליך כל הברכות אבל אם לא תקח אשה משם אלא תקח מבנות כנען אי אפשר שיחולו עליך ועל זרעך כל הברכות.

וצריך להבין מה כל כך חשוב שיעקב יקח אשה דוקא מביתו של בתואל האבא של רבקה, הרי גם הבית של בתואל הוא לא מצויא, וכי בתואל הוא כזה צדיק? ולכן האח של רבקה הרי קוראים לו לבן הארמי, לבן הרמאי! בפסח אנחנו אומרים בהגדה שלבן ביקש לעקור את הכל! לבן רצה לבטל את כל עם ישראל ולהשמיד את כל הקיום כי הוא רדף אחרי יעקב וביקש להרגו!!! אם כן מה כל כך טוב בבית בתואל ובבית לבן שיצחק מצוה את יעקב לקחת אשה דוקא משם?

אלא הביאור הוא כזה, כתוב שם בפסוקים שיצחק שלח את יעקב אל בית לבן, לבן היה דודו של יעקב, לבן היה האח של רבקה, ושם בפסוק כשמוסבר לאן יעקב הולך כתוב כך - וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו, מוסבר בפסוק שהוא הלך לבית של לבן הארמי ומסביר הפסוק עוד שלבן הארמי הוא האח של רבקה, וכתוב עוד פירוש שרבקה היא אם יעקב ועשו! וקשה מה הפסוק בא ללמד ולומר כשהוא מפרט לי שרבקה היא האמא של יעקב ועשו והרי את זאת אנו כבר יודעים אז למה הפסוק מפרט את זאת דוקא כאן שוב, וגם רשיי כותב איני יודע מה מלמדינו?!

ונראה הפירוש בזה, דעו, כל הגוים מסביב הם עשויים מאותו החומר, ולדוגמא אם יש עץ סברס, כל עץ סברס מוציא פירות של סברס, רק יש אחד שמוציא פירות גדולים ואחד שמוציא פירות קטנים, אבל למעשה הכל אותו סוג! כך גם בבנות כנען, יש משפחה פחות רעה ויותר רעה אבל בסוף הכל אותו הדבר שאין ראוי להקים משפחה עם בת כזאת

משפט שלמה הרב שלמה כהן

המקרה:

גברת מזל טוב הייתה רגילה לסחור בבורסה עם הכסף שחשכה לחתונה ילדיה. ביום שני התקשרה לברוקר שלה, מר לוזר, ובקשה ממנו לקנות לה מניות בשווי עשרת אלפים דולר בחברת 'תדירן', הידועה כיציבה בשוק בשנים האחרונות. היה לה חשבון אצל הברוקר והוא השיג לה סיד את המניות וחייב את חשבונו בסכום הנ"ל.

אולם למעשה הברוקר לא שמע היטב את הגברת, ובטעות קנה לה מניות בחברת 'תמירן', העוסקת במחקר שדות נפט במדבר יהודה. בבוקר יום שני רעש העולם מהחדשות החמות, והשמועה פשטה כאש בשדה

קוצים, שחברת 'תמירן' מצאה נפט במדבר יהודה במימדי ענק, והיא עתידה לספק למדינת ישראל את כל צרכי הנפט שלה למשך עשרות השנים הבאות. שווי המניות, כצפוי, הרקיע לשחקים, ובן-לילה הפך את כל מחזיקי מניות החברה למיליונרים של משם.

סיד התקשר מר לוזר לגברת מזל טוב על מנת לבדוק אותה על הקניה המוצלחת. תשובתה הפתיעה אותו לחלוטין, היא לא

ידעה על מה הוא מדבר, שהרי היא קנתה מניות בחברת 'תדירן' ולא 'תמירן'! מר לוזר הבין את הטעות שעשה והבטיח לתקן זאת מיד. הוא מהר למכר את המניות ב'תמירן', וקנה לגברת מזל טוב את המניות שבקשה, ואת הרווח של

שבת

שחרית: 7:45

תהלים בנים: 12:00

תהלים בנות: 1:15

שיעור בהלכות חנוכה: 3:00

מנחה: 3:45

אבות ובנים: 19:00

חול

שחרית: 6:15

דף יומי: 20:00

ערבית: 21:00

ימי חמישי

שיעור בחושן משפט: 21:00

בארץ המה ואדירי כל חפצי בם, ומפרש רש"י שדוד המלך ביקש מהקב"ה שישמור עליו בזכות הקדושים אשר הם קבורים בארץ, בזכות האבות שקבורים בארץ, וזה ביאור הפסוק 'לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם', ולכאורה קשה מפני מה הזכיר דוד המלך את האבות בלשון של 'קדושים הקבורים בארץ', והיה אפשר

לומר את שמותם או לשונות והגדרות אחרות, ולמשל אם אדם יבקש ישועה בתפילה לפני הקב"ה, והוא רוצה להזכיר את אביו הצדיק ולבקש שהקב"ה יענה לו בזכות אביו, אדם זה יזכיר רק את שם אביו אבל הוא לא יאמר אגף ה' תעזור לי

בזכות אבי שקבור באדמה? ואם כן למה דוד המלך אמר על האבות 'לקדושים אשר בארץ המה'?

אלא צריך לומר כמו שמבאר ברש"י בפרשה שלנו, שהקב"ה לא מייחד את שמו על הצדיקים בחייהם כי אי אפשר להאמין באדם עד יום מותו כי הוא תמיד נמצא במלחמת היצר, ונראה שלזה כיון רש"י שכתב בתהילים שדוד המלך ביקש שהקב"ה ישמור אותו בזכות 'קדושים אשר המה קבורים בארץ', שאמר דוד המלך שטובות שעושה הקב"ה עמו כל זה בגלל הקדושים אשר נקראים קדושים כי הם 'קבורים בארץ', אבל כל זמן שהם חיים אין זה קדושה גדולה עם ייחוד שמו יתברך, כי עדיין יכול להיות שישמור ודוד המלך גם אמר שהקב"ה לא ישמור עליו בגלל המעשים שלו עצמו כי אין הקב"ה מייחד שמו על הצדיקים בחייהם ומי אמר שהוא ישאר בדרגה שלו, ונלמד מזה שאם אדם רוצה לבקש ישועה מהקב"ה הוא צריך להזכיר זכות של קדושים אשר כבר אינם חיים בעולם הזה, אבל לא יזכיר שם של צדיק שעדיין חי.

.....

כתוב בפרשה:

ויקם יעקב וישא את בניו ואת נשיו על הגמלים (ופק לא פסוק י"ז).

פירש רש"י, את בניו ואת נשיו - הקדים זכרים לנקבות, אבל עשו הקדים את הנקבות לזכרים שנאמר 'ויקח עשו את נשיו ואת בניו', וכך גם מפורש במדרש רבה (פרשה ע"ד אות ה') שמבאר המדרש עוד פסוק (בקהלת פרק י"ז) שכתוב 'לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו' ומבאר המדרש 'לב חכם לימינו זה יעקב שנאמר ויקם יעקב וישא את בניו ואחר כך ואת נשיו', 'ולב כסיל לשמאלו זה עשו שנאמר ויקח עשו את נשיו ואת בניו', ביעקב הוא הפסוק שלנו כאן בצאתו מבית לבן, ובעשו הוא פסוק בפרק ל"ו פסוק ו' כשנפרד עשו מעל יעקב, שכתוב 'ויקח עשו את נשיו ואת בניו', וצריך לעיין כאן בשתי קושיות! קושיא אחת היא מה זה

ומפרש רש"י, למה כתוב 'ואלהי יצחק' הרי לא מצינו במקרא שייחד הקב"ה שמו על הצדיקים בחייהם לכתוב 'אלהי פלוני', ורק לאחר שהאדם מת, אם היה צדיק אז הקב"ה מייחד את שמו עליו, אבל יצחק הרי היה חי עדיין ואם כן כיצד הקב"ה אמר ליעקב 'אני ה' אלהי יצחק', והסיבה שהקב"ה לא מייחד את שמו על הצדיקים

כשהם עדיין חיים זה משום שנאמר 'הן בקדושו יאמין' (איוב פרק ט"ו), זאת אומרת שכשהאדם חי אפילו אם הוא צדיק אי אפשר להאמין בו לגמרי כי עדיין יש לו יצר הרע, וכמו שכתוב בפרקי אבות - אל תאמן בעצמך עד יום מותך.

ולכן אי אפשר לומר 'אלהי פלוני' כל זמן שהאדם עדיין חי, ואם כן למה ביצחק הקב"ה ייחד שמו עליו, ומתוך רש"י שכאן ייחד הקב"ה שמו על יצחק לפי שכוה ענינו וכלוא בבית והרי הוא כמת ויצר הרע פסק ממנו, שכיון שהוא היה עיוור לכן נחשב כמת ואפשר לייחד שמו יתברך עליו.

ובתהלים פרק ט"ז כתוב, מכתם לדוד שמרני אל כי חסיתי בך, אמרת לה' אדני אתה טובתי בל עליך, לקדושים אשר

והברכות לא יחולו, הקדושה לא תחול! אבל במשפחה של רבקה יש משהו מוזר מאוד, זה משפחה שמאותו הרחם יכול להוולד הרשע הכי גדול, אבל גם יכול לצאת הצדיק הכי גדול, זה לא אותו היסברס, וכמו שרואים שבתואל ילד את לבן הארמי הרמאי אבל הוא גם ילד את רבקה הצדקת! איך זה שני הפכים מאותו האבא ואמא? אלא רואים שזאת משפחה שיכולה לצאת מאותם ההורים הכי טוב והכי הרע, וכך רואים גם ברבקה עצמה שהיא ילדה את יעקב ואת עשו! שני הפכים רשע וצדיק, לכן אמר יצחק ליעקב שילך לקחת אשה משם כי שם הוא ודאי ימצא משהו שונה אשה צדקת!!

וזה מה שמסביר הפסוק שיצחק שלח את יעקב אל פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו, שהפסוק מדגיש שזאת המשפחה של רבקה, ורבקה ילדה את יעקב ועשו, דהיינו שזאת משפחה שיכולה לצאת ממנה רשע הכי גדול אבל גם צדיק הכי גדול, הם לא מולידים סוג סתנדרט.

נזכה שכל זרעינו וזרע זרעינו יהיו קדושים קדושת נשמה יהודית טהורה!!

.....

כתוב בפרשה:

והנה ה' נצב עליו ויאמר אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתננה ולזרעך (ופק כי פסוק י"ג).

משפט שלמה - המשך

המיליונים גרף לכיסו.

כשהבינה גברת מזל טוב מה שקרה, היא מיד תבעה את מר לוזר, וטענתה בידה שהמניות והרווחים שייכים לה ולא לו.

הטענות:

גברת מזל טוב טוענת שמר לוזר קנה את המניות בתמירך עבודה, וחייב את חשבונו במחיר, ואפילו רשם את המניות על שמה, ולכן אפי' שטעה, סוף סוף המניות הם שלה. מר לוזר טוען שידוע לכל ילד קטן ששליח שטעה, בטלים הם מעשיו ואינם יכולים לחייב את המשלח, ולכן, כיון שטעה, המניות הם לא של גבי מזל טוב כלל, אלא שלו. ומוסיף, האם גבי מזל טוב הייתה גם מוכנה לצאת בהפסד אם המניות של 'תמירך' היו יורדים?!

פסק דין:

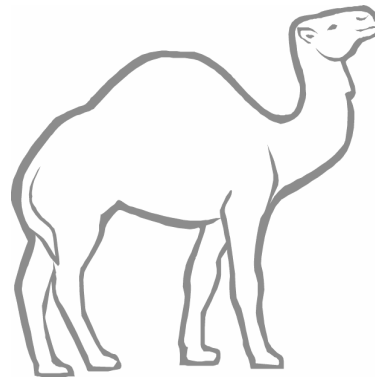
הרווח מהמניות שייך כולו לגבי מזל טוב.

הסבר:

שליח ששינה מדעת משלחו, מעשיו בטלים. ואם קנה חפץ עבור משלחו, המקח בטל, כי יכול המשלח לומר 'לתקוני שדרתיך ולא לעוותי', כמבואר בחז"ל 'סי קיב סעיפים ב' ו'.

אבל בס' קפי' מבואר שאם המשלח נתן מעות לשלוחו לקנות לו חטים, והלך השליח וקנה שעורים, או להפך,

משנה את מי לוקחים קודם ומרכיבים על הגמל? והפוך יותר מסתבר שצריך לכבד את האשה קודם לפני הילדים! ואם כן למה יעקב אבינו נקרא 'לב חכם' בגלל שהוא לקח את הילדים לפני הנשים, ולמה עשו נקרא 'לב כסילי' בגלל שהוא לקח את הנשים לפני הילדים? זו קושיא אחת.

וקושיא שניה, הרי יש פסוקים אחרים ששם מפורש שהצדיקים לקחו את הנשים שכתוב (בשמות פרק ד' פסוק כ') 'ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם על החמר וישב ארצה מצרים', ורואים מפורש במשה רבינו שהוא לקח את האשה קודם לבנים? ועוד יותר קשה מיעקב אבינו עצמו שגם בו כתוב במקום אחר שהוא לקח את הנשים לפני הבנים! שכתוב (פרשת וישלח פרק ל"ב פסוק כ"ג) 'ויקם בלילה הוא ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחותיו ואת אחד עשר ילדיו ויעבר את מעבר יבק', הנה רואים ביעקב עצמו שכתוב שלקח את הנשים קודם הבנים?

אלא הביאור הוא שבאמת זה לא משנה את מי מכניסים ראשון

למכונות, זה לא משנה את מי מרכיבים ראשון על הגמל, הנשים או הבנים, וכאן המדרש קורא לעשו כסיל לא בגלל שהוא לקח את הנשים לפני הבנים, אלא בגלל שהוא היה 'מוכרח' לקחת את הנשים קודם! ולמה הוא היה מוכרח? כי מבואר בפסוקים ובמדרש שחלק מהבנים של עשו בכלל לא היו הבנים שלו אלא בנים של הבן שלו!!! הרבה מהבנים של עשו היו ממזרים!! ולכן איך אפשר לכתוב בעשו ויקח עשו את 'בניו' והרי הם בכלל לא בניו! אלא אם אתה רוצה לקרוא להם בניו זה רק בגלל שהם הבנים של הנשים שלו, ובגלל שילדים אלה נולדו לנשותיו לכן אפשר לקרוא להם בניו, אבל רק מכח שאלו הם הנשים שלו! ולכן בעשו מוכרחים לכתוב קודם 'ויקח עשו את נשיו' ורק אחר כך אפשר לכתוב 'וזאת בניו' כי כעת אפשר להחשיב ילדים אלה להיות קצת בניו בגלל שהם הבנים של נשותיו!! ולכן עשו הוא לב כסיל, כי הוא מוכרח לקחת את נשיו קודם וזה מראה איזה משפחה הוא הקים, אבל ביעקב אפשר לכתוב איך שרוצים או בניו ונשיו, או נשיו ובניו כי אצלו זה לא משנה כי יש לו משפחה כשרה!

ולפי זה אפשר עוד לדייק בנושא ברכת האורח כמנהג ספרד שמברכים בברכת המזון, 'ירחמן הוא יברך את בעל הבית הזה ובעל הסעודה הזאת הוא ובניו ואשתו ורואים שמזכירים את הבנים לפני הנשים, והסיבה לזה כי זה כבוד שמראים לאדם שמשפחתו היא משפחה כשרה ושבניו הם שלו לגמרי גם לפני שמזכירים את הנשים.

סיפורו של עירוב

ברוך השם זכינו בהר שמואל לעירוב מהודר לכל השיטות, גדר של ממש המקיף את כל הישוב, נבדק בקפידה שלא יהיו כרצות בגדר באופן הפוסל, ושלא יהיה מוגבה מן הקרקע, או פרוץ בזוויות, בהר שמואל אין רשות הרבים מדאורייתא גם לדעת מן השולחן ערוך מכיון שיש רק כניסה אחת להר ואין כאן כביש המפולש משער לשער, ומעל לכניסה יש צורת הפתח.

אך העובת כנראה שההכשר של העירוב יורד דרגה, חלק גדול מהגדר שמקיף את הישוב נעקר ממקומו, עדיין העירוב כשר כי יש צורת הפתח, אך מי שאינו רוצה לסמוך על צורת הפתח (כי יש דעות שונות לגבי איך לעשות את הצורת הפתח) העירוב בשבילו אינו המהודר ביותר, אך עדיין הוא יותר טוב מהרבה מקומות בתוך ירושלים.

אך נעקרה הגדר? את זאת יספר לנו ר חגי חיות את אשר עבר עליו באחד מלילות השבוע. הייתי בביתי אשר נמצא בקצה המערבי של הישוב ואני רואה טרקטור (שופל) גדול יורד ממרומי כביש הביטחון בנהיגה כרושה ולא מנוסה, רצתי על כביש הביטחון לכיוון הטרקטור וכשראה אותי הנהג הוא משך שמואלה לכיוון הגדר ועקר אותה ממקומה! המיקום לא היה מוצלח והוא כמעט התהפך, רצתי חזרה אל רכבי ובדרך חייגתי למשטרה, קראתי גם לשומר שבכניסה להר וראיתי גיפ של משטרה, סיפרתי להם את אשר קורה והם הורו לי לנסוע ולהראות להם את הדרך היכן זה קורה, כמובן שניצלתי את ההיתר כהוגן ונסעתי כמיטב כישורי וחישי מהר הבאתי אותם למקום הסיפור, עם רכבי נסעתי אל תוך מתחם הבדואים אשר מעבר לגדר, כוחות המשטרה והצבא איתרו את הטרקטור ואף עצרו את הנהג, זאת לאחר שהטרקטור הספיק לעקור כ-50 מטר של גדר, כך מספר ר חגי חיות בקצרה את אשר קרה!

הגדר עדיין לא תוקן אך כאמור עדיין יש עירוב של צורת הפתח במקום אשר אין בו רשות הרבים דאורייתא, למעשה העירוב כשר אך מי שנוהג להחמיר בזה – השבת יש לו הזדמנות!

מעשה שבת של ישראל

שאלה: מי שבשוגג שפך מים ישר מהקומקום על גבי עלי תה ועירוי כלי ראשון. האם מותר לשנות התה?

הקדמה למעשה שבת: ישראל שעשה מלאכה בשבת, קנסו חז"ל לא להנות מעושה מלאכה. פעמים קנסינו לו ולאחרים, פעמים קנסינו רק לו ולא לאחרים, ופעמים אין קנסינו כלל אפילו לו. ותלוי בין אם הוא מלאכה דרבנן או דאורייתא, וגם תלוי אם היה בשוגג או במזיד. הלכות בקיצור: (א) מלאכה דאורייתא: אם היה בשוגג - אסור בין לו בין לאחרים עד מוצאי^(א), ובמקום צורך מותר לכל מיד^(ב). ואם היה במזיד - אסור לו עולמית ולאחרים עד מוצאי^(ג). (ב) מלאכה דרבנן: אם היה בשוגג - מותר לכל מיד^(ד). ואם היה במזיד - אסור לכל עד מוצאי^(ה).

להקל בדיעבד במקום שיש מח: מעשה שבת' הוא איסור דרבנן, שקנסו חז"ל לא להנות בו^(ו). וכיון שמעשה שבת אינו אסור אלא מדרבנן, לכן יש להקל במקום מחלוקת. דהיינו, אם יש מח' אם מותר לעשות פעולה מסוימת, והלכה הוא להחמיר לא לעשות אותה פעולה, מ"מ בדיעבד אם עשה יש להקל להנות ממנו. שבדיעבד יש לסמוך על המקילין שסבר שהיה מותר לעשותה, ואין כאן שום מעשה שבת, ולכן מותר להנות ממנו. זהו הכלל של הפסא, להקל בכל מקום שיש מח'. והובאה במ"ב ס' שי"ח סק"ב^(ז).

עירוי כלי ראשון ע"ג לח שונצטן: כתבנו בשבוע שטער לענין מח' ראשונים לגבי בישול אחר בישול בלח שונצטן. שהרשב"א סבר להקל שאין בישול אחר בישול בלח. והרא"ש סבר להחמיר שיש בישול אחר בישול בלח. והש"ע והרמ"א סברו להחמיר. ולפי הכלל שניל בשם הפסא יש לומר, שאף שהלכה להחמיר, מ"מ בדיעבד אין לאסור המאכל מדין מעשה שבת. שהוא יש לסמוך על שיטת הרשב"א שסבר שלא היה שום איסור. וכן דעת המ"ב לסמוך על הרשב"א בדיעבד^(ח). ולכן בציור של שבוע שטער לענין עירוי שוקולד מכלי ראשון ע"ג גלידה^(ט), שכתבנו שאין לשפוך ישר מכלי ראשון. מ"מ אם שפך בטעות, עדיין מותר לאכול אותה.

עירוי כלי ראשון מבשל: מח' הוא אם עירוי כלי ראשון מבשל^(י). הרשב"ם שסבר שאינו מבשל, ורת סבר שמבשל. וק"ל בעירוי כלי ראשון מבשל כדי קליפה מדאורייתא^(יא). ולכן לכאורה לפי הכלל דניל מהפסא, יש לומר שאם בשוגג עשה עירוי כלי ראשון, שבדיעבד יש לסמוך על הרשב"ם שסבר שאין כאן בישול, וא"כ אין כאן מעשה שבת. ולכן בנידן דידן של התה, אף שבודאי אסור לעשות לכתחילה, מ"מ יש מקום לומר שאינו אסור בדיעבד.

פעמים להחמיר אפילו בדיעבד: אבל ע' במ"ב ס' שי"ח סקט"ד שכתב להחמיר בעירוי כלי ראשון אפילו בדיעבד. נמצא שהמ"ב סבר אין לסמוך על הרשב"ם אפילו בדיעבד. וע"ש שגם הפסא עצמו, שנתן לנו כלל דניל, כתב להחמיר אפילו בדיעבד בעירוי כלי ראשון. שאין סומכים על שיטת הרשב"ם אפילו בדיעבד. וא"כ צ"ב הגדר מח' מקילין בדיעבד לסמוך על שיטה המקיל, ומתי אמרינן להחמיר אפילו אם יש שיטה המקילי^(יב). וע' בפסא א"א ס' רנד סק"א שכתב וז"ל ומ"מ המורה צריך לעיין בזה מי הם החולקים עכ"ל.

למעשה: ולכן לענין נידן דידן, לענין עירוי כלי ראשון ע"ג עלי תה. כיון שעלי תה לא מבושל כבר, נמצא שהוא עירוי כלי ראשון על גבי דבר שאינו מבושל. ואף שיש שיטת הרשב"א שמקיל בזה אפילו לכתחילה, שאין כאן בישול. מ"מ הלכה להחמיר אפילו בדיעבד, ואסור לשנות התה. ונמצא שהוא מעשה שבת ממלאכה דאורייתא בשוגג^(יג). וזהו מה שכתב בש"ע ס' שי"ח ס"י יאסור ליתן תבלין בקטרה ולערות עליה מכלי ראשון. ועל זה כתב המ"ב יעירוי מכלי ראשון ק"ל דהוא מבשל כדי קליפה, ואפילו בדיעבד אסור אם עירה להדיא עליהן שלא נפסק הקילוח^(יד).

(א) ש"ע ס' שי"ח ס"א. ויש מח' תנאים בזה. ר"מ סבר שבשוגג מותר לכל מיד ובמזיד אסור לכל עד מוצאי. ר' יהודה סבר שבשוגג אסור לכל עד מוצאי (כמזיד דר"מ) ובמזיד אסור לו עולמית ולאחרים עד מוצאי. ר' יוחנן הסנדלר סבר שבשוגג אסור לו עולמית ולאחרים עד מוצאי (כמזיד דר"מ) ובמזיד אסור לכל עולמית. הרמב"ם והש"ע פסקו כר' יהודה. ותוס' והגר"א פסקו כר"מ. (ב) מ"ב שם סק"ז. שבמעשה שוגג לעת הצורך. יש לסמוך על הגר"א שפסק כר"מ. (ג) ש"ע שם. וז"ל יהודה. (ד) בה"ל שם דה' המבשל כו'. וע"ש בשם הגר"א וז"ל דאפילו לדעת הש"ע שפסק כר' יהודה היינו בדאורייתא אבל במלאכה דרבנן הוא סובר דלא קנסו שוגג אטו מזיד עכ"ל. אבל הפסא חולק ע"ז וסבר שגם במלאכה דרבנן קנסו ר"י. והבה"ל מתמה על ראיית הפסא ומסיים להקל כהגר"א. והביא שכן הוא שיטת הרמב"ם. וכ"כ הח"א. (ה) בה"ל שם בשם הרמב"ם, שגם לו מותר במוצאי. (ו) לשון בה"ל ס' שי"ח ס"א דה' אחת. והוא מח' ר' אחא ורבינא בב"ב אם מעשה שבת דרבנן או דאורייתא. חד אמר שהוא דאורייתא דחייב (ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם). מה קדש אסור בהנאה אף מעשה שבת אסור בהנאה. וע' בריף שבת יז. שהלכה דבריה המקיל. (ז) וע' במג"א ס' רנד סק"א וז"ל שרי בדיעבד מאחר דיש מתירין לכתחילה כו' עכ"ל. משמעות שדוקא אם יש שיטה שהתיר בזה לכתחילה. אבל אין לסמוך על דעה שמקיל רק בדיעבד, דאל"כ נמצא שבכל מח' במעשה שבת הלכה דבריה המקיל. ולא מצינו כזה. וכן אין לסמוך על דעה המקיל שסבר שאינו אלא איסור דרבנן (כדי להקל במלאכת שוגג). וכן משמעות המ"ב ס' ש"ג סק"ג (ושע"ז שם אות לב. וכן שמעתי מר"ב של למעשה. (ח) מ"ב ס' רנג סק"ז בשם המג"א, ושע"ז ס' שי"ח אות קח. (ט) אגב לענין מרסק (תוספת לשבוע שטער) ע' בש"ע ס' י"ח ובה"ע כ' בשם רש"א זצ"ל שמותר אף לכוון להפסיר (באופן היתר) הגלידה לאכול ככה, ואין בעיה של מרסק. ע"ש סברתו. (י) מח' ר"ת והרשב"ם בתוס' בדבחים (צ"ה: דה' העירה) ובשב"ע (מ"ב: דה' אבל) ובע"ז (ע"ד: דה' דרש). ודע - אף הרשב"ם שסבר שאינו מבשל כלל, מ"מ מודה שמבליע בכדי קליפה. וניש גם דיעה שמבשל בכולו אבל ע' בש"ע ס' קה סק"ה שכתב ששיטה זו תמוה, ולהלכה לא קימל שמבשל בכולו, שהוא תמאי גבר. (יא) מ"ב ס' שי"ח סקט"ד. וע' בה"ע ס' רנד ס"א סד"ה י"א. מ"מ צ"ע שהא' מצינו שחוששין לרשעין לענין הגעלה, לכן ראינו ששיטתו לא דחוי לגמרי. א"כ מסתברא לסמוך עליו לכל הפחות בדיעבד לענין מעשה שבת. ש"ע ב"טז אות ס' שי"ח סקט"ז ופסא מ"ז ס"ס דה' הדין ה"ג, שכתבו שהוא שהלכה להחמיר כרת הוא רק מספק, אבל לא להקל כרת. אלא להחמיר בכל מקום שיש מח' בין הרשב"ם לר"ת. ויש ד' נפקות בין הרשב"ם ור"ת. א' לענין איסור שבת. ב' לענין אם יש איסור דאורייתא בבשר בחלב, שאינו אסור מה"ת אלא דרך בישול (ונפקות לענין אם אסור בהנאה או לא). ג' לענין בשר שלא נמלחה שיעירה עליו מכלי ראשון (מליגה), אם נאסרה בכך משום שבישלה הדם בתוכה. ד' לענין אם אפשר להגעיל כלי שנאסר ע"י מליחה, שדינו שאינו נאסר אלא בכדי קליפה. וע"ש ב"טז ובפסא שכתבו להחמיר כרת, לגבי בישול בשבת, וגם לענין הנאה בבית, וגם לענין מליגה בבשר שלא נמלחה (ע' בש"ע י"ד ס' ס"ח ס"י). אבל אין להקל בהגעלה לסמוך על ר"ת שמבשל בכדי קליפה, אלא יש לחוש לרשב"ם. וע' בפסא ש"ד ס' צא סקט"ח שהביא מח' בזה. וע"ש בש"ע ס' קה סק"ה ובפסא ש"ד שם. א"כ צ"ע למה אין סומכין על הרשב"ם לענין מעשה שבת. ואגב - ע' בבה"ל ס' רס"א ס"א דה' ואין מדליקין כו' שכתב לסמוך על שיטת ר"ת בדיעבד לענין מעשה שבת. ולכן אין לאסור עד זמן שהוא בין השמשות לכרע (וכמשי"ב במ"ב סק"ז). וע' בס' ש"א סקמ"ה, לגבי הטוחן צנור דק דק ואינו סמוך לסעוד שהחמיר לאסור לשבת. וצ"ע שהוא הרבה ראשונים סוברים שאין טוחן באוכלין. ושמעתי מר"ב של להקל. ואפשר שאין כוונת המ"ב לאסור למעשה רק שרוצה להדגיש חומר הענין ע"ש וז"ל קרוב הדבר לומר שחייב חטאת והבצלים אסורים באכילה עכ"ל. (יג) א"כ מקום צורך וכדניל לסמוך על הגר"א. אבל עירוי כלי ראשון ע"ג קפה נמש, שפיר יש להקל בדיעבד. ואף שיש לדון בזה לענין בישול אחר צליה (אחר בישול), מ"מ לכל הפחות בדיעבד להקל. וע' באגר"מ ס' עד בישול אות טז.